

Nagrade Slovenskega arheološkega društva 2010

Po izboru Komisije za nagrado in priznanja SAD (Marjeta Šašel Kos, Borut Križ, Marko Stokin) so bile v letu 2010 podeljene ena zahvalna listina in dve priznanji SAD. Utemeljitev za njihovo podelitev so bile pripravljene na podlagi predlogov članov SAD.

Zahvalna listina

se podeli Društvu žena in deklet občine Hajdina, ki sodeluje s Pokrajinskim muzejem Ptuj že od leta 1999, ko so s pripravo rimskih jedi popestrile dogajanje ob mednarodnem simpoziju 'Ptuj v rimskem carstvu – mitraizem in njegova doba'. Z ljudsko pesmijo in izvrstno hrano po rimskem ali domačem okusu so v desetih letih dopolnile marsikatero od razstav v Ptujem muzeju, tako med drugim tudi odprtje razstave 'Živeli! Pivsko posodje iz slovenskih muzejev skozi čas' v Butriu v Italiji leta 2007, odprtje razstave 'Rimski vsakdan v Petovionii' leta 2008 in predstavitev publikacije z istim naslovom leta 2009. Leta 2007 so sodelovale tudi pri razstavi 'Kdo je napravil Vidku srajčico', ko so razstavljale skupaj s Pokrajinskim muzejem Ptuj vezanine in tkanine iz preteklosti. Društvo s svojim delom skrbi za ohranjanje tradicije, s pripravo rimskih jedi pa se predstavljajo pri različnih prireditvah. Nenazadnje prek rimske kuhinje seznanjajo z rimsko kulturo tudi takšno občinstvo, ki sicer ne zahaja pogosto v muzeje. V letu 2009 so praznovale svojo desetletnico, ob kateri so izdale obsežno monografijo; njihovo sodelovanje na muzejskem in še posebej arheološkem področju je bilo vsa ta leta izvirno in slikovito.

Priznanje SAD

prejme razstava 'Ljubljana – kulturna dediščina reke', avtorjev Andreja Gasparija, Timoteja Knifca, Janke Istenič, Tomaža Nabergoja, Neve Trampuž Orel in Matije Žargija. Projekt je zasnoval in vodil Timotej Knific. Poleg omenjenih so pri razstavi sodelovali še številni strokovnjaki za druga področja, pomembna za razstavo, tako iz muzeja kot izven njega.

Posamezni sklopi najdb iz Ljubljane so bili znani že prej, razstava pa je prvič na enem mestu, zgoščeno in sistematično, predstavila dediščino reke, njenih bregov in pritokov. Na ogled je bilo več kot tisoč originalnih najdb in rekonstrukcij, grafične upodobitve reke in kratki filmi o podvodnem svetu ter arheoloških raziskavah

v reki. Dodatna popestritev so bile ilustracije prizorov iz življenja na reki in ob njej v različnih obdobjih, od prazgodovine do novega veka. Poleg predmetov, ki jih hrani Narodni muzej Slovenije, je pripravljalcem razstave uspelo za razstavo pridobiti tudi lepo število iz žal preštevilnih zasebnih zbirk.

Potrebno je izpostaviti interdisciplinarno zasnovo razstave, saj se je obiskovalec lahko seznanil tudi z geologijo Ljubljanskega barja, s klimo, rastlinstvom in živalstvom v koliščarski dobi. Razstava se je odlikovala tudi muzeološko, saj so jo obogatile številne rekonstrukcije in ponazorila, tako npr. devet risarskih rekonstrukcij velikega formata, šest nekajminutnih dokumentarnih in animiranih filmov o nekdanjem in sedanjem življenju v in ob Ljubljani, nenazadnje pa replika novoveškega drevaka v naravni velikosti.

Ob razstavi je izšla tudi monografija, ki nosi isti naslov kot razstava, *Ljubljana – kulturna dediščina reke*. Knjiga ni zgolj katalog, temveč je pomembno dopolnilo, v katerem številni avtorji z različnih vidikov bolj obširno osvetljujejo problematiko v zvezi z reko in njenimi najdbami. Napisana je tako, da je razumljiva širši javnosti, po njej pa bodo zaradi številnih prvič objavljenih predmetov segali tudi strokovnjaki – arheologi, zgodovinarji in umetnostni zgodovinarji. In ne le domači. Tujcem je namenjena izdaja v angleškem jeziku – *The Ljubljana – a River and its Past*. Uredili so jo Peter Turk, Janka Istenič, Timotej Knific in Tomaž Nabergoj.

Razstava in monografiji so pomemben slovenski prispevek k preučevanju evropskega fenomena rečnih najdb in obenem dostojno predstavljajo delček Slovenije svetu.

Priznanje SAD

prejme projektna skupina 'Celeia – mesto pod mestom' (ZVKDS OE Celje: Ivo Gričar, Branka Primc, Danijela Brišnik, Robert Krempuš, † Alenka Vogrin, Andrej Malgaj; Pokrajinski muzej Celje: Darja Pirkmajer, Jure Krajšek; ARCH design: Tanja Gobov, Brigita Babnik, Jernej Gartner, Matija Lenaršič).

Na pomlad leta 2009 je z otvoritvijo razstavnega prostora v kleti Knežjega dvora v Celju slovenska muzejska stroka, kulturna dediščina in naša arheologija pridobila izjemen in kakovostno predstavljen arheološki spome-

nik in razstavni prostor v sklopu Pokrajinskega muzeja Celje. Po obsežnih in več let trajajočih arheoloških raziskavah, ki so odstrle ostanke dvora Celjskih grofov in bogate ostanke rimske Celeje, je sledilo dolgo in zahtevno obdobje priprav na prezentacijo arheoloških ostalin *in situ*, s pripravo ustreznih projektov in pridobivanjem potrebnih denarnih sredstev za to uresničitev. Sistematične arheološke raziskave na dvorišču Knežjega dvora segajo v leto 1992, ko je z delom pričel Zavod za varstvo kulturne in naravne dediščine iz Celja pod vodstvom pokojne Alenke Vogrin. Imenitna odkritja so vzpodbudila nadaljevanje raziskav, ki so trajala vse do leta 1996. Alenka Vogrin je že leta 1993 podala prvi predlog za prezentacijo dobro ohranjenih in presenetljivih rimskih ostankov in struktur srednjeveškega dvorca grofov Celjskih. Temu se je pridružil tudi Pokrajinski muzej Celje, ki je v obdobju 1995 – 2005 podal tri različice muzejske namembnosti, ki jih je mestni svet MOC vedno znova potrdil in sprejel.

Danes lahko v tem izredno obsežnem razstavnem prostoru občudujemo ostanke tlakovane rimske ceste, mestne vpadnice, ki je vstopala v Celejo iz smeri Emone, ostanke zahodnih mestnih vrat z delom južnega stolpa, rimske hiše z osrednjim dvoriščem in impluvijem, mogočen del poznorimskega obzidja z vzdanimi spolijami rimskih napisov, reliefov in kipov kot tudi ostanke srednjeveških arhitekturnih struktur iz 15. in 16. stoletja. Razstavni prostor navdušuje s svojim videzom zaradi obsega, kakovostne izvedbe sanacije in restavriranja, premišljene in domišljene izbire barv in materialov za hodne površine in osvetlitve, ki omogoča, da razstavna klet zadiha in daje vtis razsežnosti in mogočnosti prezentiranih ostankov. Prezentacija na mestu odkritja, ki očara in naredi vtis tako na strokovno kot laično javnost, sodi ob bok dosežkom, ki jih poznamo iz svetovnih metropol kot sta npr. Pariz (prezentacija pod muzejem Louvre) ali Dunaj (ostanki Vindobone).

Razstavišče Celeia – mesto pod mestom je izjemen rezultat tesnega sodelovanja med Pokrajinskim muzejem Celje, Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, enota Celje ter skupino arhitektov ARCH design in pripravljenosti Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in Mestne občine Celje, da se projekt v celoti uresniči.
